

Puolustusvaliokunnalle

Lausunto
5.5.2026

1/9

Viite HE 72/2026 vp

OTSIKKO

HE LAEIKSI YDINENERGIALAIN SEKÄ RIKOSLAIN 34 LUVUN 6 §:N MUUTTAMISESTA

1. Ydinenergi lakiin ehdotetut muutokset

Esityksessä HE 72/2026 vp ehdotetaan kumottavaksi ydinräjähteet kieltävä ydinenergi lain (990/1987) 4 § ja siihen liittyen lain 69 §:n 2 momentin viittaussäännöksen teknisluonteista muuttamista. Esityksessä ehdotetut lait on tarkoitettu tulemaan voimaan mahdollisimman pian. Ehdotusten taustat ja tavoitteet on esityksessä perusteltu kattavasti. Työ- ja elinkeinoministeriöllä ei ole näiden osalta huomautettavaa.

2. Ydinenergi lain kokonaisuudistus

Eduskunnassa on vireillä hallituksen esitys ydinenergi alaksi ja siihen liittyviksi laeiksi (HE 24/2026 vp). Esityksen mukaan ydinenergi laki uudistettaisiin kokonaisuudessaan ja voimassa oleva ydinenergi laki kumottaisiin. Esityksessä ehdotetut lait on tarkoitettu tulemaan voimaan 1.1.2027.

Ehdotetun ydinenergi lain 6 § vastaa sisällöltään voimassa olevan lain 4 §:ää. Esitysten HE 24/2026 vp ja HE 72/2026 vp yhteensovittaminen olisi tarpeen sääntelykokonaisuuden johdonmukaisuuden vuoksi ja sen varmistamiseksi, että ydinräjähteitä koskevan kiellon poistaminen lainsäädännössä ei jäisi lyhyeksi väliaikaisratkaisuksi. Tämä tarkoittaisi, että esityksessä HE 24/2026 vp ehdotetusta ydinenergi alaista poistettaisiin 6 §.

Ehdotetun ydinenergi lain 6 §:n poistamisesta seuraisi tarve muuttaa lain 2 luvun otsikko siten, että siinä ei enää mainittaisi kieltoja, eli seuraavaksi ”Yleiset periaatteet ja velvollisuudet”.

Ehdotetussa ydinenergialaissa on lähes 500 pykälää. Sen vuoksi ehdotetaan määritelmiä koskevan 5 §:n jakamista siten, että 5 §:n 1 momentti muutettaisiin 5 §:ksi (*määritelmät*) ja 5 §:n 2–6 momentti 6 §:n 1–5 momentiksi (*määritelmiä täydentävät säännökset*). Tällöin ehdotetun ydinenergialain pykälien uudelleen numerointi ja pykäläviittausten korjaaminen ei olisi tarpeen muutoin kuin 5 §:ään liittyen. Tarvittavat pykäläviittausten korjaukset 5 §:ään liittyen on selostettu esityksen HE 72/2026 vp riippuvuus muista esityksistä käsittelevässä 9 jaksossa.

Esityksen HE 72/2026 vp lausuntopalautetta koskevassa 6 jaksossa on käsitelty Säteilyturvakeskuksen ydinenergialain säännösten noudattamista koskevaan valvontatehtävään liittyviä tarkastusoikeuksia sekä todettu, että ehdotetulla ydinräjähteiden kieltöä koskevan ydinenergialain 4 §:n kumoamisella sekä uuden ydinenergialain ehdotetulla 6 §:n poistamisella voisi kiellon poistumisen myötä olla Säteilyturvakeskuksen ydinmateriaalivalvonnan näkökulmasta vaikutuksia erityisesti ilmoittamattoman toiminnan valvontaan. Esityksessä ratkaisuvaihtoehtona on ehdotettu esimerkiksi ehdotetun ydinenergialain 11 §:n täydentämistä velvoitteella huolehtia ydinenergian käytössä ydinaseiden leviämisen estämisestä sekä asian tarkempaa arviointia esityksen HE 24/2026 vp käsittelyn yhteydessä.

Työ- ja elinkeinoministeriö on yhteistyössä puolustusministeriön kanssa valmistellut ehdotetun ydinenergialain 11 §:n muokkaamista siten, että Säteilyturvakeskuksen valvontatehtävään liittyvät toimivaltuudet olisivat myös jatkossa kattavat Suomea velvoittavien ydinalan kansainvälisiä sopimusten noudattamisen kannalta ehdotetun ydinenergialain 6 §:n poistamisesta huolimatta. Säteilyturvakeskusta on kuultu 11 §:n muokausehdotuksen valmistelun yhteydessä.

Ehdotetun ydinenergialain 402 §:n 3 momentissa on viittaussäännös ydinräjähdeterikosta koskevaan rikoslain 34 luvun 6 §:ään ja rikoksen valmistelua koskevaan 9 §:n 2 momenttiin. Tältä osin ei ole muokaustarvetta.

Liitteessä on kootusti esityksen HE 24/2026 vp mukaiseen ydinenergialakiehdotukseen ehdotetut muutokset.

Anja Liukko
hallitusneuvos

Muutosehdotukset esityksessä HE 24/2026 vp ehdotettuun ydinenergi lakiin

5 §

Määritelmät

Tässä laissa tarkoitetaan:

- 1) *ydinenergian käytöllä* 2 §:ssä tarkoitettua toimintaa;
- 2) *luonnonuraanilla* uraania, joka sisältää isotooppeja luonnossa esiintyvänä seoksena;
- 3) *väkevöidyllä uraanilla* uraania, jossa isotooppien 233 ja 235 yhteismäärän suhde isotoopin 238 määrään on suurempi kuin isotoopin 235 määrän suhde isotoopin 238 määrään luonnossa;
- 4) *erityisellä halkeamiskelpoisella aineella*:
 - a) plutoniumin isotooppia 239;
 - b) uraanin isotooppia 233;
 - c) väkevöityä uraania;
 - d) muuta kuin a–c alakohdassa tarkoitettua ainetta, joka sisältää yhtä tai useampaa mainituissa alakohdissa tarkoitetuista isotoopeista;
- 5) *lähtöaineella*:
 - a) luonnonuraania;
 - b) isotoopin 235 suhteen köyhdytettyä uraania;
 - c) toriumia;
 - d) mitä tahansa a–c alakohdassa mainittua ainetta sisältävää ainetta metallin, seoksen, kemiallisen yhdisteen tai malmirikasteen muodossa;
- 6) *uraani- tai toriumpitoisella malmilla* sellaista malmia, jossa keskimääräinen:
 - a) luonnonuraanin pitoisuus on suurempi kuin 1 kilogrammaa tonnissa; tai
 - b) toriumin pitoisuus on suurempi kuin 30 kilogrammaa tonnissa tai, jos kyse on monatsiitista, suurempi kuin 100 kilogrammaa tonnissa;
- 7) *ydinaineella*:
 - a) erityistä halkeamiskelpoista ainetta;
 - b) lähtöainetta;
 - c) uraani- tai toriumpitoista malmia;
- 8) *ydinmateriaalilla* Euroopan unionin lainsäädännön ja Suomea sitovien ydinalan kansainvälisten sopimusten velvoitteiden mukaisesti:
 - a) ydinaineita;
 - b) muita aineita kuin ydinaineita, jos ne ominaisuuksiensa vuoksi soveltuvat erityisesti käytettäväksi ydinenergian aikaansaamiseen;
 - c) sellaisia laitteita ja laitteistoja sekä niiden osia, jotka on tarkoitettu tai muutoin erityisesti soveltuvat käytettäväksi ydinlaitoksissa taikka ydinaineiden tai b alakohdassa tarkoitettujen aineiden valmistuksessa;
 - d) sellaisia laitteita ja laitteistoja sekä niiden osia, jotka ovat välttämättömiä c alakohdassa tarkoitettujen laitteiden tai laitteistojen valmistamiseksi;
 - e) sellaista ohjelmistoa ja teknologiaa, jota voidaan käyttää ydinaineiden, b alakohdassa tarkoitettujen aineiden taikka c tai d alakohdassa tarkoitettujen laitteiden tai laitteistojen kehittämiseen, tuottamiseen tai käyttämiseen, joka on saatettu kirjalliseen tai muuhun aineelliseen muotoon ja joka ei ole yleisesti saatavilla (*ydinalan tietoaaineisto*);
- 9) *tuonnilla* tuontia Suomeen Euroopan unionin tullialueen ulkopuolelta;
- 10) *viennillä* vientiä Suomesta Euroopan unionin tullialueen ulkopuolelle;
- 11) *siirrolla* Euroopan unionin tullialueen sisällä tapahtuvia siirtoja;
- 12) *alkuperämaaraajoituksella* ydinmateriaalien tai muiden ydinenergian käyttöön liittyvien tuotteiden hallussapitoa, valmistusta, tuottamista, luovutusta, käsittelyä, käyttämistä, varastointia, tuontia, vientiä tai siirtoa koskevaa täydentävää rajoitusta tai velvoitetta, joka perustuu Suomen tai Euroopan atomienergiayhteisön (*Euratom*) jonkin Euroopan unionin ulkopuolisen valtion tai valtioryhmittymän kanssa tekemään kahdensiväliseen ydinalan sopimukseen taikka Suomen toiselle valtiolle antamaan ydinenergian rauhanomaiseen käyttöön liittyvään sitoumukseen;
- 13) *Euratom-sopimuksella* Euroopan atomienergiayhteisön perustamissopimusta (SopS 103/1994);
- 14) *Euratomin ydinmateriaalivalvonta-asetuksella* Euratomin ydinmateriaalivalvonnan täytäntöönpanosta annettua komission asetusta 2025/974 (*Euratom*);
- 15) *potentiaalisella altistuksella* säteilylain 4 §:n 12 kohdassa tarkoitettua potentiaalista altistusta;
- 16) *säteilytyöllä* ydinlaitoksessa, ydinaineen talteenottolaitoksessa taikka ydinaineiden tai ydinjätteiden kuljetuksessa tehtävää työtä, jossa työntekijälle voi aiheutua väestön annosrajaa suurempi säteilyannos;

- 17) *säteilytyöntekijällä* työntekijää, joka tekee säteilytyötä;
- 18) *valvonta- ja tarkkailualueella* säteilylain 91 §:ssä tarkoitettua valvonta- ja tarkkailualueita;
- 19) *säteilyturvallisuuspoikkeamalla* tapahtumaa, jonka seurauksena säteilyturvallisuus vaarantuu tai voi vaarantua;
- 20) *säteilyvaaratilanteella* säteilylain 4 §:n 31 kohdassa tarkoitettua säteilyvaaratilannetta;
- 21) *ulkopuolisella työntekijällä* ydinlaitosta tai ydinaineen talteenottolaitosta koskevan luvan haltijan tai kuljetusta koskevan hyväksymisen haltijan toimintaan osallistuvaa muuta kuin mainitun luvan tai hyväksymisen haltijan palveluksessa olevaa työntekijää, työharjoittelijaa ja opiskelijaa;
- 22) *työperäisellä altistuksella* säteilylain 4 §:n 36 kohdassa tarkoitettua työperäistä altistusta;
- 23) *vallitsevalla altistustilanteella* ionisoivan säteilyn aiheuttamaa altistustilannetta, joka ei ole säteilyvaaratilanne eikä ydinenergian käyttöä;
- 24) *väestöllä* henkilöitä, jotka eivät ole työntekijöitä, ulkopuolisia työntekijöitä, säteilylain 4 §:n 33 kohdassa tarkoitettuja säteilyvaaratyöntekijöitä eivätkä 30 kohdassa tarkoitettuja säteilyvaara-avustajia;
- 25) *väestön altistuksella* sellaista henkilön säteilyaltistusta, joka ei ole työperäistä altistusta;
- 26) *vapauttamisrajalla* säteilylain 85 §:n nojalla asetettua vapauttamisrajaa;
- 27) *radioaktiivisella aineella* ainetta, joka hajoaa itsestään ja lähettää ionisoivaa säteilyä;
- 28) *ydinpolttoaineella* ydinainetta ja siihen välittömästi liittyviä rakenteita valmistettuna sellaiseen muotoon, että se soveltuu käytettäväksi ydinten halkeamiseen perustuvan ketjureaktion aikaansaamiseen ydinvoimalaitoksessa;
- 29) *käytetyllä ydinpolttoaineella* ydinpolttoainetta, joka on säteilytetty reaktorin sydämessä ja pysyvästi poistettu sieltä;
- 30) *ydinjätteellä* sellaista käytettyä ydinpolttoainetta ja ydinlaitoksen käytön tai käytöstäpoiston yhteydessä tai seurauksena aktivoitunutta tai radioaktiivisella aineella kontaminoitunutta rakennetta, laitetta, tavaraa ja ainetta, jolle ei enää ole muuta hyväksyttävää käyttöä tämän lain mukaisesti, sekä käytetyn ydinpolttoaineen ja muiden ydinjätteiden käsittelystä syntyneitä radioaktiivisia aineita sisältävää jätettä;
- 31) *hyvin matala-aktiivisella ydinjätteellä* sellaista ydinjätettä, jonka säteilyturvallisuuden kannalta merkittävien radioaktiivisten aineiden keskimääräinen pitoisuus on enintään 100 kilobecquerelia kilogrammaa kohti;
- 32) *ydinvoimalaitoksella* ydinlaitosta, jonka tarkoituksena on fissioon perustuen ydinreaktorin avulla tuottaa sähköä tai lämpöä;
- 33) *ydinteknisellä laitoksella* itsenäistä ydinlaitosta, jota käytetään:
- a) erityisen halkeamiskelpoisen aineen tai lähtöaineen käsittelyyn, pakkaamiseen, varastointiin tai muuhun huoltoon ja jossa kerralla säilytetään mainittuja ydinaineita yhteensä enemmän kuin yksi Euratomin ydinmateriaalivalvonta-asetuksen 2 artiklan 16 alakohdassa tarkoitettu efektiivinen kilogramma;
 - b) ydinjätteen käsittelyyn, pakkaamiseen, varastointiin tai muuhun huoltoon, ei kuitenkaan loppusijoitukseen;
- 34) *ydinpolttoaineen tuotantolaitoksella* ydinlaitosta, jonka ensisijainen tarkoitus on:
- a) ydinaineen isotoopin suhteen tapahtuva väkevöinti;
 - b) ydinpolttoaineen valmistus;
 - c) käytetyn ydinpolttoaineen jälleenkäsittely;
- 35) *loppusijoituslaitoksella* ydinlaitosta, jonka ensisijainen tarkoitus on ydinjätteen sijoittaminen pysyväksi tarkoitetulla tavalla;
- 36) *maaperäloppusijoituslaitoksella* loppusijoituslaitosta, johon hyvin matala-aktiiviset jätteet sijoitetaan pysyväksi tarkoitetulla tavalla;
- 37) *ydinaineen talteenottolaitoksella* laitosta, jota käytetään lähtöaineen talteenottoon ja jossa:
- a) kalenterivuoden aikana otetaan talteen luonnonuraania tai toriumia yli 10 000 kilogrammaa; tai
 - b) säilytetään kerralla yli 10 000 kilogrammaa uraania tai toriumia talteenoton tuloksena syntyneessä lähtöaineessa;
- 38) *ydinlaitoksella* ydinvoimalaitosta, ydinteknistä laitosta, ydinpolttoaineen tuotantolaitosta ja loppusijoituslaitosta, ei kuitenkaan ydinaineen talteenottolaitosta;
- 39) *liikkumis- ja oleskelurajoitusalueella* aluetta, jossa ydinlaitoksen tai ydinaineen talteenottolaitoksen suojaamiseksi liikkumista ja oleskelua on poliisilain (872/2011) 9 luvun 8 §:n nojalla rajoitettu;
- 40) *laitosalueella* rajattua aluetta liikkumis- ja oleskelurajoitusalueella;
- 41) *tietoaaineistolla* ydinalan tietoaaineistoa sekä asiakirjoista ja muista tiedoista muodostuvaa tietokokonaisuutta, joka liittyy ydinlaitoksiin, ydinaineen talteenottolaitoksiin taikka ydinaineiden tai ydinjätteiden kuljetuksiin;
- 42) *ydinlaitoksen rakennuksella* sellaista rakentamislain 2 §:n 5 kohdassa tarkoitettua rakennusta, jossa on ydinlaitoksen toimintoja tai sen turvallisen toiminnan edellyttämiä huonetiloja;
- 43) *ydinteknisellä rakenteella* ydinlaitoksen rakennuksen tai ydinlaitoksen järjestelmän osaksi tarkoitettua ja ydinlaitoksen turvallisuuden kannalta merkityksellistä rakennetta, joka koostuu vähintään kahdesta rakennustuotteiden kaupan pitämistä koskevien sääntöjen yhdenmukaistamisesta ja asetuksen (EU) N:o 305/2011 kumoamisesta annetussa Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksessa (EU) 2024/3110 tarkoi-

tetusta rakennustuotteesta, mutta joka ei kuulu mainitussa asetuksessa tarkoitetun yhdenmukaistetun tuotestandardin soveltamisalaan tai jonka valmistaja ei ole hankkinut rakenteelle eurooppalaista teknistä arviointia mainitun asetuksen mukaisesti;

44) *ydinlaitoksen rakenteella* ydinteknistä rakennetta sekä muuta ydinlaitoksen rakennuksen tai ydinlaitoksen järjestelmän osaksi tarkoitettua ja ydinlaitoksen turvallisuuden kannalta merkityksellistä rakennetta;

45) *ydinteknisellä koneella* koneista ja Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 2006/42/EY ja neuvoston direktiivin 73/361/ETY kumoamisesta annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) 2023/1230, jäljempänä *EU:n koneasetus*, 2 artiklan 2 kohdan c alakohdassa tarkoitettua konetta ja vastaavaa tuotetta;

46) *ydinteknisellä painelaitteella* painelaitelain 2 §:n 1 kohdassa tarkoitettua painelaitetta, joka on suunniteltu tai asennettu ydinlaitokseen ja jonka toimintahäiriö voi aiheuttaa radioaktiivisten aineiden päästöjä;

47) *ydinlaitoksen painelaitteella* ydinteknistä painelaitetta ja muuta ydinlaitokseen suunniteltua tai asennettua painelaitetta;

48) *ydinteknisellä mekaanisella laitteella* ydinteknistä konetta ja ydinteknistä painelaitetta;

49) *ydinlaitoksen laitteella* ydinlaitokseen suunniteltua tai asennettua mekaanista ja muuta laitetta;

50) *laitoksen käytöstäpoistolla* ydinvoimalaitoksen, ydinteknisen laitoksen, ydinpolttoaineen tuotantolaitoksen tai ydinaineen talteenottolaitoksen ja laitosalueen puhdistamista radioaktiivisista aineista ja laitoksen purkamista sekä näihin liittyviä valmistelevia toimenpiteitä;

51) *ydinjätteen varastoinnilla* ydinjätteen säilyttämistä ydinlaitoksessa tai sen osassa, josta se on tarkoitus siirtää myöhemmin pois;

52) *loppusijoituksella* ydinjätteiden sijoittamista pysyväksi tarkoitettulla tavalla loppusijoituslaitokseen;

53) *loppusijoituslaitoksen pysyvällä sulkemisella* laitoksen sulkemista pysyvästi sen jälkeen, kun ydinjätteet on loppusijoitettu siihen;

54) *pitkäaikaisturvallisuudella* loppusijoituksen turvallisuutta loppusijoituslaitoksen pysyvän sulkemisen jälkeen;

55) *ydinjätehuollolla* ydinjätteiden käsittelyä, varastointia ja loppusijoitusta, ydinlaitoksen käytöstäpoistoa sekä loppusijoituslaitoksen sulkemista;

56) *toiminnanharjoittajalla* luonnollista henkilöä, yhteisöä ja säätiotä, joka harjoittaa ydinenergian käyttöä;

57) *luvanhaltijalla* ydinlaitoksen rakentamista, käyttöä tai käytöstäpoistoa koskevan luvan (*ydinlaitoslupa*) haltijaa;

58) *kuljetusta* koskevan hyväksymisen *haltijalla* toiminnanharjoittajaa, jolla on tämän lain mukainen hyväksyminen ydinaineiden tai ydinjätteiden kuljetukseen;

59) *nimellislämpöteho*lla ydinvoimalaitoksen ydinreaktorin tai -reaktorien enimmäislämpötehoa tavanomaisessa käytössä.

Mitä tässä laissa säädetään lähtöaineesta ei sovelleta sellaiseen uraania tai toriumia sisältävään jätteeseen tai sivutuotteeseen, joka syntyy kaivoslain 1 §:n 1 momentin 4 kohdassa tarkoitetun kaivostoiminnan yhteydessä, malminrikastuksessa, ydinaineen talteenotossa tai metallinjalostuksessa tai niihin rinnastettavassa toiminnossa taikka näiden seurauksena, jos jätettä tai sivutuotetta ei siirretä ydinenergian käyttöön.

Jos ydinaine, ydinjäte, radioaktiivisia aineita sisältävä jäte tai 1 momentin 8 kohdan b–d alakohdassa tarkoitettu aine, laite tai laitteisto on tämän lain nojalla samanaikaisesti useampaa kuin yhtä mainituista, siihen sovelletaan kutakin erikseen koskevia tämän lain säännöksiä.

Tutkimusreaktoriin ja muuhun ydinlaitokseen, jossa on fissioon perustuva ydinreaktori, sovelletaan, mitä ydinvoimalaitoksista säädetään. Ydinlaitokseen, joka rakennetaan käytettäväksi kulkuneuvona yksinomaan Suomessa tai jota käytetään tällaisessa kulkuneuvossa tai sen voimanlähteenä, sovelletaan, mitä ydinlaitoksista säädetään. Jos tällainen muualla kuin Suomeen käytettäväksi tarkoitettu kulkuneuvo valmistetaan ja otetaan käyttöön Suomessa tai tällainen muualla käytössä oleva kulkuneuvo tuodaan korjattavaksi tai kunnossapitoa varten Suomeen, siihen sovelletaan sen ollessa Suomessa, mitä ydinlaitoksista säädetään.

Mitä tässä laissa säädetään Suomessa syntyneistä ydinjätteistä, sovelletaan myös sellaisiin ydinjätteisiin, jotka syntyvät tällaisten ydinjätteiden käsittelystä muualla kuin Suomessa.

Valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä 1 momentin 8 kohdan b alakohdassa tarkoitetuista aineista, c ja d alakohdassa tarkoitetuista laitteista, laitteistoista ja osista sekä ydinalan tietoa-aineistosta sen mukaan kuin Euroopan unionin lainsäädännön täytäntöönpaneminen ja Suomea sitovat ydinalan kansainväliset sopimusvelvoitteet edellyttävät.

6 §

Määritelmiä täydentävät säännökset

Mitä tässä laissa säädetään lähtöaineesta ei sovelleta sellaiseen uraania tai toriumia sisältävään jätteeseen tai sivutuotteeseen, joka syntyy kaivoslain 1 §:n 1 momentin 4 kohdassa tarkoitetun kaivostoiminnan yhteydessä, malminrikastuksessa, ydinaineen talteenotossa tai metallinjalostuksessa tai niihin rinnastettavassa toiminnossa taikka näiden seurauksena, jos jätettä tai sivutuotetta ei siirretä ydinenergian käyttöön.

Jos ydinaine, ydinjäte, radioaktiivisia aineita sisältävä jäte tai 5 §:n 8 kohdan b–d alakohdassa tarkoitettu aine, laite tai laitteisto on tämän lain nojalla samanaikaisesti useampaa kuin yhtä mainituista, siihen sovelletaan kutakin erikseen koskevia tämän lain säännöksiä.

Tutkimusreaktoriin ja muuhun ydinlaitokseen, jossa on fissioon perustuva ydinreaktori, sovelletaan, mitä ydinvoimalaitoksista säädetään. Ydinlaitokseen, joka rakennetaan käytettäväksi kulkuneuvona yksinomaan Suomessa tai jota käytetään tällaisessa kulkuneuvossa tai sen voimanlähteenä, sovelletaan, mitä ydinlaitoksista säädetään. Jos tällainen muualla kuin Suomeen käytettäväksi tarkoitettu kulkuneuvo valmistetaan ja otetaan käyttöön Suomessa tai tällainen muualla käytössä oleva kulkuneuvo tuodaan korjattavaksi tai kunnossapitoa varten Suomeen, siihen sovelletaan sen ollessa Suomessa, mitä ydinlaitoksista säädetään.

Mitä tässä laissa säädetään Suomessa syntyneistä ydinjätteistä, sovelletaan myös sellaisiin ydinjätteisiin, jotka syntyvät tällaisten ydinjätteiden käsittelystä muualla kuin Suomessa.

Valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä 5 §:n 8 kohdan b alakohdassa tarkoitettuihin aineisiin, c ja d alakohdassa tarkoitettuihin laitteisiin, laitteistoista ja osista sekä ydinalan tietäaineistosta sen mukaan kuin Euroopan unionin lainsäädännön täytäntöönpaneminen ja Suomea sitovat ydinalan kansainväliset sopimusvelvoitteet edellyttävät.

2 luku

Yleiset periaatteet, ~~velvollisuudet~~ ja kiellot

~~6 §~~

~~Ydinräjähteitä koskeva kielto~~

~~Ydinräjähteiden tuonti tai siirto Suomeen samoin kuin niiden valmistaminen, hallussapito ja räjäyttämisen Suomessa on kielletty.~~

11 §

Ydinräjähteiden leviämisen estäminen ja ydinmateriaalivalvonta

Ydinenergian käytössä on huolehdittava ydinaseiden ja muiden ydinräjähteiden leviämisen estämisestä. Ydinenergian käyttö on suunniteltava ja toteutettava siten, että ydinaseiden ja muiden ydinräjähteiden leviäminen estetään ja ydinmateriaalivalvonnan velvoitteet täytetään.

30 §

Toimintalupaa koskeva vaatimus

Toimintaan on oltava toimintalupa, jos kyse on:

- 1) erityisten halkeamiskelpoisten aineiden tai lähtöaineiden hallussapidosta, valmistamisesta, tuottamisesta, käsittelystä, käyttämisestä, varastoinnista tai luovutuksesta;
 - 2) ydinaineiden tuonnista tai siirrosta Suomeen;
 - 3) 5 §:n ~~1 momentin~~ 8 kohdan b–d alakohdassa tarkoitettujen ydinmateriaalien hallussapidosta, valmistamisesta, tuottamisesta, luovutuksesta, tuonnista tai siirrosta Suomeen;
 - 4) sellaisen ydinalan tietäaineiston hallussapidosta, luovutuksesta, tuonnista tai siirrosta Suomeen, johon kohdistuu alkuperämaaraajoitus;
 - 5) uraani- tai toriumpitoisen malmin viennistä tai Suomesta tapahtuvasta siirrosta.
- Toimintaan ei kuitenkaan vaadita toimintalupaa, jos kyse on sellaisesta ydinmateriaalivalvonnan kannalta merkitykseltään vähäisestä toiminnasta, josta on tehtävä toimintailmoitus.

32 §

Ydinmateriaalivalvonnan alaan kuuluvan yksityisoikeudellisen sopimuksen tekemistä koskeva lupavaatimus

Sellaisen yksityisoikeudellisen sopimuksen tekemiseen, jonka tarkoituksena on osallistua 5 §:n ~~1-momentin~~ 8 kohdan c tai d alakohdassa tarkoitettun laitteen tai laitteiston valmistukseen, asentamiseen, rakentamiseen tai käyttämiseen, on oltava Säteilyturvakeskuksen lupa. Lupaa ei kuitenkaan vaadita, jos:

- 1) toiminta tapahtuu Euroopan unionin jäsenvaltion alueella;
- 2) toiminta tapahtuu tietyssä valtiossa Euroopan unionin alueen ulkopuolella ja kyseessä oleva laite tai laitteisto ei ole sensitiivinen;
- 3) kyse on työsopimuksesta.

Valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä 1 momentissa tarkoitetuista laitteista, laitteistoista ja valtioista Suomea sitovien ydinalan kansainvälisten sopimusten mukaisesti.

34 §

Toimintailmoitus

Toiminnasta on tehtävä Säteilyturvakeskukselle toimintailmoitus, jos toiminnan kohteena olevaan ydinmateriaaliin ei kohdistu alkuperämaarajoitusta ja kyse on:

- 1) 5 §:n ~~1-momentin~~ 8 kohdan c ja d alakohdassa tarkoitettujen laitteiden, laitteistojen ja osien valmistamisesta;
- 2) ydinmateriaalivalvonnan kannalta vähäisestä määrästä ydinmateriaalia ja:
 - a) 5 §:n ~~1-momentin~~ 8 kohdan b alakohdassa tarkoitettujen aineiden hallussapidosta, valmistamisesta, tuottamisesta, luovutuksesta, tuonnista tai siirrosta Suomeen;
 - b) lähtöaineen hallussapidosta, käsittelystä, käyttämisestä, varastoimisesta, tuonnista tai luovutuksesta; tai
 - c) erityisen halkeamiskelpoisen aineen luovutuksesta sellaiselle, jolla on toimintalupa tällaisen aineen hallussapitoon;
- 3) ydinmateriaalivalvonnan kannalta vähäisestä määrästä uraani- tai toriumpitoista malmia ja se:
 - a) tuodaan tai siirretään Suomeen; tai
 - b) siirretään Suomesta tai viedään valtioon, joka on ydinaseiden leviämisen estämisestä tehdyn sopimuksen (SopS 11/1970) osapuoli.

Toimintailmoitus on toimitettava riittävän ajoissa ennen kuin toiminta on tarkoitus aloittaa. Jos toimintaan vaaditaan ydinmateriaalivalvonnan käsikirja, se on toimitettava Säteilyturvakeskukselle viimeistään, kun toimintailmoitus tehdään. Toimintailmoituksessa ilmoitetuissa asioissa tapahtuneista muutoksista on viipymättä ilmoitettava Säteilyturvakeskukselle.

Valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä 1 momentin 2 ja 3 kohdassa tarkoitusta vähäisestä määrästä.

36 §

Ydinmateriaalivalvontaan liittyvät muut ilmoitukset

Toiminnanharjoittajan on toimitettava Säteilyturvakeskukselle vuosittain helmikuun loppuun mennessä sen mukaan kuin Suomea velvoittavissa ydinmateriaalivalvontaa koskeissa kansainvälisissä sopimuksissa edellytetään:

- 1) ilmoitus 5 §:n ~~1-momentin~~ 8 kohdan b, c ja d alakohdassa tarkoitettujen aineiden, laitteiden, laitteistojen tai osien valmistamisesta edellisen kalenterivuoden aikana;
- 2) tiedot edellisen kalenterivuoden aikana tehdystä ydinpolttoainekierron prosessien ja järjestelmien kehittämiseen liittyvästä tutkimus- ja kehittämistoiminnasta;
- 3) ydinpolttoainekierron kehittämistä koskevat yleissuunnitelmat, jos toimintaan on tässä laissa tarkoitettu lupa tai hyväksyminen.

Toiminnasta vastaavan on ilmoitettava Säteilyturvakeskukselle riittävän ajoissa ennen 6 §:n 1 momentissa tarkoitettun toiminnan aloittamista, jos toimintaa koskevan suunnitelman mukaan siinä kertyy jätteen tai sivutuotteen vuosittain yli 500 kg uraania tai toriumia siten, että kyseisessä jätteessä tai sivutuotteessa uraanin ja toriumin keskimääräinen pitoisuus ylittää uraani- tai toriumpitoiselle malmille säädetty pitoisuusrajat. Jos asia ilmenee vasta toiminnan aikana, siitä on ilmoitettava Säteilyturvakeskukselle viipymättä. Toiminnasta vastaavan on lisäksi ilmoitettava Säteilyturvakeskukselle, jos edellä tarkoitettu jätteessä tai sivutuotteessa luovutetaan toiselle toimijalle kerralla tai saman kalenterivuoden aikana yli 500 kg uraania tai toriumia. Ilmoitus on tehtävä kuukauden kuluessa luovutuksesta.

40 §

Tulli-ilmoituksessa ilmoitettavat tiedot ydinmateriaaleista

Toiminnanharjoittaja on velvollinen tulli-ilmoituksessa tai siihen liittyvässä selvityksessä ilmoittamaan, kun:

1) ydinaineita taikka 5 §:n ~~1 momentin~~ 8 kohdan b–d alakohdassa tarkoitettuja aineita, laitteita, laitteistoja tai niiden osia tai e alakohdassa tarkoitettuja, tavaraksi luokiteltuja tietoaaineistoja tuodaan;

2) uraani- tai toriumpitoista malmia viedään.

Tulli-ilmoitukseen on lisäksi merkittävä tuontiin tai vientiin oikeuttavan toimintaluvan tai toimintailmoituksen numero, jos lupa tai ilmoitus vaaditaan tämän lain nojalla.

Tullin on tarkastettava ennen lähetyksen luovuttamista tullitoimipaikasta, että luovutuksen saajalla on tuontia koskeva toimintalupa tai tuonnista on tehty toimintailmoitus, jos sellainen vaaditaan tämän lain mukaan.

Valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä tulli-ilmoitukseen sisällytettävistä tiedoista.

41 §

Ydinmateriaalivalvontaa koskevien säännösten soveltamista koskeva rajaus

Mitä 4 ja 5 luvussa säädetään, ei sovelleta:

1) ympäristöön päästettyyn ydinaineeseen, jos kyse on 7 luvussa tai säteilylain 127 §:ssä tarkoitettusta radioaktiivisten aineiden päästöstä;

2) ydinainetta sisältävään radioaktiiviseen jätteeseen, jos ydinmateriaalivalvonta on päättynyt jätteen alhaisen ydinainepitoisuuden perusteella;

3) muuhun kuin erityisesti ydinenergian käyttöön liittyvään toimintaan tarkoitettun lopputuotteen valmistuksessa käytettyyn ydinaineeseen, johon ei kohdistu alkuperämaarajoitusta ja jota ei ole käytännössä mahdollista ottaa talteen;

4) muuhun kuin erityisesti ydinenergian käyttöön liittyvään toimintaan tarkoitettun lopputuotteen sisältämään ydinaineeseen, johon ei kohdistu alkuperämaarajoitusta ja jota ei ole käytännössä mahdollista ottaa talteen;

5) ydinaineeseen, joka on instrumentin osana lääketieteellisessä tarkoituksessa sijoitettuna ihmisen kehoon;

6) lähtöaineeseen, jos kyse on malmirikasteesta, jossa uraanin tai toriumin pitoisuus ei ylitä uraani- tai toriumpitoiselle malmille säädettyjä pitoisuusrajoja ja jota ei kyseessä olevassa toiminnassa jatkojalosteta uraanin tai toriumin rikastamiseksi eikä luovuteta toiselle;

7) ydinaineeseen, johon Euratomin ydinmateriaalivalvonta-asetuksen mukaista valvontaa ei sovelleta jollain muulla kuin 1–6 kohdassa tarkoitettulla perusteella;

8) 5 §:n ~~1 momentin~~ 8 kohdan b–d alakohdassa tarkoitettuun ydinmateriaaliin, jos:

a) sitä muutetaan pysyvästi siten, että se ei enää sovellu mainitussa alakohdassa tarkoitettuun käyttötarkoitukseen; tai

b) se lopputuotetaan ja siihen mahdollisesti kohdistuva alkuperämaarajoitus ei estä ydinmateriaalivalvontaa koskevien säännösten soveltamisesta vapauttamista toimintakuntoisena.

Edellä 1 momentin 1–3 ja 7 kohdassa säädetty ydinmateriaalivalvontaa koskevien säännösten soveltamisesta vapauttaminen edellyttää myös, että on noudatettu asianomaiseen kohtaan sovellettavaa Euratomin ydinmateriaalivalvonta-asetuksen mukaista menettelyä.

Edellä 1 momentin 8 kohdassa säädetty ydinmateriaalivalvontaa koskevien säännösten soveltamisesta vapauttaminen edellyttää lisäksi, että Säteilyturvakeskus on hakemuksesta arvioinut mainitun kohdan a tai b alakohdassa säädetyn edellytyksen täyttyvän ja hyväksynyt ydinmateriaalivalvontaa koskevien säännösten soveltamisesta vapauttamisen. Hakemus on toimitettava Säteilyturvakeskukselle viimeistään 30 päivää ennen kuin mainitussa kohdassa tarkoitettu toimenpide on tarkoitus toteuttaa.

Säteilyturvakeskus voi antaa tarkempia teknisluonteisia määräyksiä 1 momentin 8 kohdassa säädettyistä ydinmateriaalien ydinmateriaalivalvontaa koskevien säännösten soveltamista koskevista rajauksista.

42 §

Toimintalupaa ja toimintailmoitusta koskevat poikkeukset tietyissä tilanteissa

Toimintalupaa tai toimintailmoitusta ei vaadita:

1) ydinmateriaalin luovutukseen, jos luovutus tehdään sellaisen Suomesta tapahtuvan viennin tai siirron yhteydessä, jota koskee EU-vientivalvonta-asetuksessa tarkoitettu yksittäislupa tai koontilupa taikka tässä laissa tarkoitettu Säteilyturvakeskuksen ydinjätteen vientiä tai siirtoa Suomesta koskeva hyväksyminen;

2) lähtöaineen tai erityisen halkeamiskelpoisen aineen siirtoon Suomeen, jos kyse ei ole sensitiivisistä ydinaineista ja toimintaan ei kohdistu alkuperämaarajoitusta;

3) 5 §:n ~~1 momentin~~ 8 kohdan c ja d alakohdassa tarkoitettujen laitteiden, laitteistojen ja osien hallussapitoon, valmistamiseen, tuottamiseen, luovutukseen, tuontiin tai siirtoon Suomeen, jos kyse ei ole EU-vientivalvonta-asetuksessa tarkoitettua tuotetta eikä ydinmateriaaliin kohdistu alkuperämaarajoitusta.

Valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä sensitiivisistä ydinaineista.

43 §

Toimintalupaa ja toimintailmoitusta koskevan vaatimuksen soveltaminen ydinlaitosten toiminnassa

Toimintalupaa tai toimintailmoitusta ei vaadita, jos luvanhaltijalle luovutetaan ydinmateriaaleja ja ne tulevat käytettäväksi ydinlaitosluvassa tarkoitetussa toiminnassa.

Luvanhaltijalla on myös oikeus sen mukaan kuin ydinlaitosluvassa tarvittaessa tarkemmin määrätään ilman toimintalupaa tai toimintailmoitusta ydinlaitoksen toiminnassa tarvittavien ja toiminnan tuloksena syntyvien:

1) 5 §:n ~~1-momentin~~ 8 kohdan a–d alakohdassa tarkoitettujen ydinmateriaalien hallussapitoon, valmistukseen, tuottamiseen, käsittelyyn, käyttämiseen ja varastointiin luvanhaltijan hallinnassa olevalla liikkumis- ja oleskelurajoitusalueella tai sen osalla;

2) ydinalan tietoaineistojen hallussapitoon.

Mitä 1 ja 2 momentissa säädetään luvanhaltijasta, sovelletaan myös ydinaineen talteenottolaitosta koskevan luvan haltijaan.

226 §

Luvanhaltijan varautumisvelvollisuus

Luvanhaltijan on varauduttava ydinjätehuollon kustannuksiin. Luvanhaltija täyttää varautumisvelvollisuutensa maksamalla jäljempänä säädettyt maksut Valtion ydinjätehuoltorahaston ylläpitämään varautumisrahastoon ja luovuttamalla maksuvelvollisuutensa laiminlyönnin varalta valtiolle jäljempänä säädettyt varauudet.

Varautumisvelvollisuutta koskevia säännöksiä sovellettaessa ydinjätehuollosta aiheutuvina kustannuksina pidetään myös:

1) sellaisten 5 §:n ~~1-momentin~~ 30 kohdassa tarkoitettujen aktivoituneiden tai radioaktiivisella aineella kontaminoituneiden rakenteiden, laitteiden, tavaroiden ja aineiden jätehuollon kustannuksia, joita ei vielä ole poistettu käytöstä;

2) sellaisia ydinjätehuoltoon liittyviä hallinto- ja muita kustannuksia, jotka tulevaisuudessa aiheutuvat näitä toimenpiteitä hoitavan organisaation ylläpitämisestä;

3) sellaisia kustannuksia, jotka tulevaisuudessa aiheutuvat ydinjätehuoltoon liittyvistä viranomaisen toimenpiteistä ja jotka luvanhaltija on velvollinen korvaamaan.

Valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä ydinjätehuollon kustannuksista, joiden katsotaan kuuluvan varautumisvelvollisuuteen, ja kustannusten määrittämisessä käytettävistä menetelyistä.

401 §

Kulkuneuvossa olevaa ydinlaitosta koskevat poikkeukset

Valtioneuvoston asetuksella voidaan säätää 6 §:n 3 momentissa tarkoitettua kulkuneuvoa koskevia poikkeuksia tässä laissa säädettyistä ydinlaitosta ja sen järjestelmiä, rakenteita ja laitteita koskevista vaatimuksista sekä lupa-, ilmoitus-, huolto- ja tarkastusvelvoitteista, jos kulkuneuvosta mahdollisesti aiheutuva henkilö-, ympäristö- ja omaisuusvahingon vaara on vähäinen ja kysymyksessä olevan vaatimuksen tai velvoitteen noudattaminen ei ole tarpeen lain tarkoituksen toteutumisen kannalta.